

Vergaderjaar 2021–2022

30 196

Duurzame ontwikkeling en beleid

Nr. 770

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 november 2021

Inleiding

Het kabinet heeft in de begroting 2022 1,3 miljard euro vrijgemaakt voor de verduurzaming van woningen en gebouwen, waarvan 514 miljoen euro is bestemd voor een nationaal isolatieprogramma in de periode 2022 t/m 2024. Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen is de motie van het lid Segers c.s.¹ aangenomen waarin de regering wordt verzocht om de voorstellen uit het «Manifest nationaal isolatieprogramma – 12 voorstellen om sneller, slimmer en socialer woningen te isoleren» nadrukkelijk bij het op korte termijn in te richten nationaal isolatieprogramma te betrekken. In deze brief ga ik, in afstemming met het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, in op de door mij beoogde vormgeving van het nationaal isolatieprogramma en geef ik invulling aan de motie van het lid Bisschop² die oproept de mogelijkheden van een contingentenaanpak te bezien. Bij de vormgeving van het nationaal isolatieprogramma heb ik tevens rekening gehouden met de moties over isolatie die het afgelopen jaar zijn aangenomen.³

De budgettaire verwerking heeft uw Kamer ontvangen via de nota van wijziging op de begroting van BZK voor het jaar 2022.⁴ De budgettaire verwerking van de middelen voor de Investeringsubsidie Duurzame Energie en Energiebesparing (ISDE) heeft uw Kamer via een nota van wijziging op de begroting van EZK ontvangen.⁵ Over de plannen voor het stimuleren van de hybride warmtepomp is uw Kamer onlangs geïnformeerd door de Staatssecretaris van EZK.⁶

¹ Kamerstuk 35 925, nr. 34.

² Kamerstuk 32 813, nr. 709.

³ Kamerstuk 35 570, nr. 26; Kamerstuk 32 813, nr. 699; Kamerstuk 32 813, nr. 703; en Kamerstuk 35 925, nr. 61.

⁴ Kamerstuk 35 925 VII, nr. 50.

⁵ Kamerstuk 35 925 XIII, nr. 12.

⁶ Kamerstuk 32 813, nr. 904.

Invulling nationaal isolatieprogramma

Het doel van het nationaal isolatieprogramma is het isoleren van woningen die nu nog slecht geïsoleerd zijn. Het is immers essentieel de vraag naar energie terug te brengen, om dan in de resterende vraag te kunnen voorzien met duurzame energiebronnen. Dat draagt bij aan CO₂-reductie en leidt bovendien tot lagere energielasten voor bewoners.

Er leeft – onder andere in uw Kamer – een brede wens om iedereen te ondersteunen. Zo roept het manifest op tot laagdrempelige financiële regelingen. Ook wordt in de motie Van der Plas gevraagd doe-het-zelvers te ondersteunen.⁷

Ik wil het programma vormgeven door een samenhangende mix aan instrumenten, die elkaar versterken. Ik maak daarbij onderscheid in de isolatie van koop- en huurwoningen.

Koop

Via een voor iedereen toegankelijke basissubsidie zoals de Investerings-subsidie Duurzame Energie en Energiebesparing (ISDE) en de Subsidie Energiebesparing Eigen Huis (voor VvE's) kunnen eigenaar-bewoners subsidie ontvangen voor isolatiemaatregelen. Om meer eigenaar-bewoners en VvE's te stimuleren om isolatiemaatregelen te nemen, en daarmee de energietransitie in de gebouwde omgeving te versnellen, is mijn voornemen de subsidiebedragen voor de verschillende isolatiemaatregelen te verhogen, waardoor het gemiddelde subsidiepercentage wordt opgehoogd van 20% naar 30%. Naar inschatting zal het aantal aanvragen voor isolatiesubsidie hierdoor met een factor 1,8 stijgen. Deze wijziging kan naar verwachting per 1 januari 2022 ingaan. Parallel daaraan wordt uitgewerkt hoe de subsidieregelingen eenvoudiger gemaakt kunnen worden, en hoe lokale aanpakken (bijvoorbeeld met vouchers gericht op kwetsbare huishoudens en slecht geïsoleerde woningen) beter op deze landelijke instrumenten kunnen worden aangesloten.

Toegang tot de ISDE of de SEEH is niet in alle gevallen voldoende. De subsidie dekt immers niet de hele investering af en woningeigenaren moeten daarom maatregelen ook tegen aantrekkelijke voorwaarden kunnen financieren. Een belangrijk instrument dat dit kabinet in het leven heeft geroepen om woningeigenaren te ondersteunen bij het isoleren en verder verduurzamen van hun woning is het Nationaal Warmtefonds. Het fonds biedt financiering voor verduurzaming met lange looptijden, lage rentes voor een zeer brede doelgroep van woningeigenaren en VvE's. Aanvullend zijn in het convenant verduurzaming koopsector, dat in december 2020 is afgesloten, afspraken gemaakt over betere ondersteuning bij het verduurzamen van een te kopen of te verbouwen huis. In dit convenant werken makelaars, taxateurs, hypotheekadviseurs en financiers samen om woningeigenaren beter te ondersteunen.

Daarnaast maakt de Energiebespaarhypotheek, ontwikkeld door het Nationaal Warmtefonds, het vanaf 2021 ook voor mensen zonder leenruimte mogelijk om verduurzamingsmaatregelen te financieren. Vooral nog onder de voorwaarde dat deze uitgevoerd worden in het kader van gemeentelijke wijkaanpakken of in gemengd bezit van een woningcorporatie. Dit is vanuit het oogpunt van de zorgplicht voor degenen met weinig of geen leenruimte hebben. Medio 2022 zal ik bezien of deze doelgroep verder verruimd kan worden.

---

⁷ Kamerstuk 35 925, nr. 61.

Parallel daaraan bekijk ik met gemeenten hoe kwetsbare huishoudens, in het bijzonder de huishoudens met een relatief laag inkomen en een hoge energierekening, aanvullend ondersteund kunnen worden bij het nemen van grotere isolatiemaatregelen zoals vloer-, gevel- en dakisolatie. Daarbij valt te denken aan ondersteuning via gemeentelijke energieloketten, aansluiting bij lokale bewonersinitiatieven, bundeling van subsidieaanvragen in het kader van een contingentenaanpak en aan betere koppeling van lokale subsidies (of vouchers) aan de landelijke subsidieregelingen. Door een slimme koppeling van de lokale aanpak aan de landelijke instrumenten, zoals de breed toegankelijke ISDE-subsidies, zal een grotere impact op het contingent slecht geïsoleerde woningen bereikt kunnen worden. Bovendien biedt dit de mogelijkheid om op lokaal niveau maatwerk en goede ontzorging te leveren. Ik ben daarover met gemeenten en de VNG in overleg. Hiervoor kan deels ook worden aangesloten bij de aanpak voor energiearmoede gericht op kleine energiebesparende maatregelen, waarvoor op 15 oktober 2021 150 miljoen euro beschikbaar is gesteld.⁸

Ten slotte is het ook nodig dat er vanuit de markt een aanbod is dat de beoogde versnelling en opschaling mogelijk maakt. Mede naar aanleiding van de moties van het lid Bisschop⁹ en de leden Agnes Mulder en Grinwis¹⁰ heeft een werkgroep onder leiding van het Ministerie van BZK en de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie voorstellen gedaan voor grootschalige, collectieve aanpakken die de energietransitie in de gebouwde omgeving kunnen helpen versnellen. Een zogenoemde contingentenaanpak, waarbij gestandaardiseerde, voor bepaalde woningtypen beproefde verduurzamingsoplossingen seriematig door aanbieders kunnen worden toegepast, maakt hier onderdeel van uit. Voor woningeigenaren geeft meedoen aan zo'n aanpak zekerheid dat de woning (in één keer of in stappen) naar tenminste de isolatiestandaard wordt gebracht tegen lage kosten. Voor de markt kunnen dergelijke aanpakken bijdragen aan zekerheid en continuïteit in de opdrachten. Deze aanpak zal de komende periode worden uitgewerkt en gekoppeld aan het nationaal isolatieprogramma.

Motie doe-het-zelvers

In de motie van lid Van der Plas¹¹ wordt ingezet op ondersteuning van doe-het-zelvers mede met het oog op schaarse professionals. De mogelijkheid om vouchers open te stellen voor doe-het-zelvers zal nader worden onderzocht. Hierbij dient bezien te worden hoe een subsidievoucher kan leiden tot extra maatregelen ten opzichte van hetgeen nu vaak gebeurt zonder subsidie.

Er wordt reeds onderzocht of de ISDE kan worden opengesteld voor doe-het-zelvers, voor relatief eenvoudige isolatiemaatregelen zoals vloer- en dakisolatie. Hierbij wordt onderzocht welke kwaliteit gehaald kan worden met isolatiemaatregelen die doe-het-zelvers toepassen en of deze enigszins vergelijkbaar zijn met door bedrijven toegepaste isolatie.

Huur

Ook in de huursector is verdergaande isolatie noodzakelijk. Ik wil met het nationaal isolatieprogramma waar mogelijk aansluiten bij de Regeling Vermindering Verhuurderheffing Verduurzaming (RVV-V). Op welke wijze

⁸ Kamerstuk 29 023, nr. 272.

⁹ Kamerstuk 32 813, nr. 709.

¹⁰ Kamerstuk 32 813, nr. 708.

¹¹ Kamerstuk 35 925, nr. 62.

dat het beste kan daarover zal ik uw Kamer begin volgend jaar nader informeren.

Voor de RVV-V is in 2020 150 miljoen euro beschikbaar gesteld. Daarmee kon de regeling weer worden opengesteld. Inmiddels is voor dit volledige bedrag ook subsidie aangevraagd waardoor de regeling opnieuw is gesloten. Vanaf 2023 is structureel 104 miljoen euro beschikbaar voor de RVV-V.

Bij de Algemene Politieke Beschouwingen is de Verhuurderheffing met 500 miljoen euro per jaar verlaagd. Over de inzet van de extra middelen uit de Verhuurderheffing worden met Aedes afspraken gemaakt, ook in relatie tot verduurzaming. Het voornemen is deze afspraken ook specifiek te richten op het verduurzamen van slecht geïsoleerde sociale huurwoningen.

Voor particuliere verhuurders en institutionele beleggers¹² die geen Verhuurderheffing verschuldigd zijn en gereguleerde huurwoningen verhuren, start er begin 2022 een regeling gericht op verduurzaming en onderhoud (SVOH). Hiervoor was reeds 152 miljoen euro gereserveerd voor de periode 2022 t/m 2025. Zie daartoe mijn brief van 20 april 2021.¹³ De regeling is recent in consultatie gebracht. Het streven is de regeling per 1 maart 2022 in te voeren. Ook deze regeling levert een bijdrage aan de verduurzaming van huurwoningen.

Communicatie

Het nationaal isolatieprogramma wordt richting bewoners ondersteund met een landelijke communicatiecampagne. Daarnaast worden gemeenten en energieloketten vanuit de rijksoverheid ondersteund bij hun lokale communicatie-inzet. Het accent bij het programma zal gericht worden op het uitfasen van slecht geïsoleerde woningen en slimme inzet van de hybride warmtepomp in situaties waar dit praktische voordelen kent. Isolatie en ventilatie gaan hand in hand. In de communicatie zal hier ook aandacht voor zijn.

Vervolg

In bijlage 1 licht ik de verschillende onderdelen van het nationaal isolatieprogramma verder toe. Daarnaast geef ik in bijlage 2 een reactie op het manifest. Ik verwacht tijdens het wetgevingsoverleg Wonen over de begroting van BZK met u verder van gedachten te kunnen wisselen over de door mij beoogde vormgeving van het nationaal isolatieprogramma en de versnelling van isolatie van slecht geïsoleerde woningen. Het is aan een nieuw kabinet om te beslissen over een eventueel vervolg van het nationaal isolatieprogramma na de periode 2022–2024. Van de extra inzet voor de korte termijn kan worden geleerd, zodat de werkzame elementen de jaren daarna kunnen worden voortgezet.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K.H. Ollongren

---

¹² Dit betreft voornamelijk verhuurders met minder dan 50 woningen. Zij betalen geen Verhuurderheffing en konden dan ook niet via de generieke tariefsverlaging gecompenseerd worden. Daarom is voorzien in een specifieke regeling.

¹³ Kamerstuk 27 926, nr. 338.